FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-}amis, 20 ta' {unju, 2002

Kaw\a Numru 2
~itazz. Nru. 303/01JRM

CITADEL INSURANCE p.l.c. surrogata fid-drittijiet tal-assikurat tag]ha Jason |ammit, sija bil-polza u sija bil-li[i

vs

Johann ~IANTAR

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fit-22 ta' Frar, 2001, li bih il-kumpannija attri`i ippremettiet:

Illi fis27 ta' Ottubru 1998 f'Notabile Road, Attard, waqt li l-konvenut kien qed isuq il-vettura numru BAJ 185]abat mal-vettura numru AAB 051 misjuqa minn u proprjeta' tal-assikurat u assikurata ta]t polza comprehensive mas-so`jeta' attri`i;

Illi dan l-in`ident [ara b'tort unikament tal-konvenut min]abba traskuragini, imperizja u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti tat-traffiku da parti tal-istess konvenut kif ji[i pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kaw\a;

Illi in vista tal-imsemmija polza is-so`jeta' attri`i g]amlet tajjeb g]ad-danni kagunati mill-konvenut b'konsegwenza tal-istess in`ident;

Illi d-danni kollha sofferti mis-so`jeta' attri`i b'konsegwenza tal-in`ident fuq imsemmi jammontaw g]al elfejn u tlettax-il lira (Lm2013) kif ji[i pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kaw\a;

Illi l-konvenut g]alkemm mitlub biex jaddivjeni g]al likwidazzjoni]las tad-danni, baqa' inadempjenti;

G]alhekk is-so`jeta' attri`i talbet lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex g]ar-ragunijiet premessi:

1. Tiddikjara lill-konvenut responsabbli g]all-in`ident fuq imsemmi u g]ad-danni konsegwenzjali sofferti mis-so`jeta' attri`i;

2. Tillikwida dawn id-danni fis-somma ta' Lm2013 fuq imsemmija jew kull somma o]ra verjuri li ti[i likwidata minn din il-Qorti okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi;

3. Konsegwentement m'g]andux il-konvenut ji[i kundannat i]allas lis-so`jeta' attri`i in linea ta' danni l-ammont hekk likwidat;

Bl-img]ax u bl-ispejje\ inkluzi dawk tal-ittra uffi`jali tat-23 ta' Ottubru 2000 u dawk tal-Mandat ta' Sekwestru presentat kontestwalment kontra l-istess konvenut li huwa ingunt minn issa g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpannija attri`i;

Rat illi l-im]arrek ~iantar, notifikat kif imiss b'kopja tal-att ta`-`itazzjoni u bl-avvi\ tas-smig] tal-kaw\a fit-8 ta' Marzu, 2001[1], naqas li jressaq Nota tal-E``ezzjonijiet fi\-\mien mog]ti lilu mil-li[i u lanqas b'xi mod ie]or ikkontesta t-talbiet mag]mulin kontrih kull meta ssej]et il-kaw\a, g]alkemm f'xi drabi deher u kien ukoll mg]ejjun minn avukat tal-fidu`ja tieg]u, u b'hekk baqa' kontuma`i;

Semg]et ix-xiehda tal-kumpannija attri`i;

Rat il-provi dokumentali mressqin mill-kumpannija attri`i;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukat tal-kumpannija attri`i;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degriet tag]ha tal-10 t'April, 2002, li bih]alliet l-kaw\a g]al-lum g]as-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija kaw\a fejn il-kumpannija attri`i, b]ala assikuratri`i, qeg]da tfittex il-]tija u l-]las tad-danni ming]and l-im]arrek li g]amel]sara f'karozza tal-assikurat tag]ha f']abta bejn karozzi;

Illi, mill-provi li tressqu jo]ro[illi l-]abta mertu ta' din il-kaw\a se]]et nhar is-27 t'Ottubru, 1998, g]all-]abta tal-erbg]a ta' wara nofsinhar fi Triq Notabile, }'Attard[2], fejn dik it-triq tiltaqa' ma' Vjal DePaule. L-assikurat tal-kumpannija attri`i, Jason |ammit kien qieg]ed isuq karozza (vann) tal-g]amla *Vauxhall Astra* re[istrata AAB-051 fuq l-imsemmija Triq Notabile, sejjer mid-direzzjoni ta' }'Attard lejn l-Imrie]el[3]. L-im]arrek kien qieg]ed isuq karozza (vann) tal-g]amla *Volkswagen Transporter* re[istrata BAJ-185 fl-istess direzzjoni, imma wara l-karozza misjuqa minn |ammit;

---

[1] Pa[. 6 *tergo* tal-pro`ess

[2] Rapport tal-]abta, Dok "PB1" f'pa[[. 37 sa 40 tal-pro`ess

[3] Xhieda ta' Jason |ammit 22.1.2002 f'pa[. 29 tal-pro`ess

Illi jirri\ulta wkoll li hekk kif |ammit kien qorob lejn salib it-toroq, sewwieq ie]or, {eraldu {iordmaina, li kien qieg]ed isuq karozza tal-g]amla *Skoda 120L*, re[istrata BBA-335, baqa']iere[minn Vjal De Paule, qasam il-korsija u immira biex jo]ro[lejn id-direzzjoni tar-Rabat. Malli |ammit ra dan, la]aq waqqaf bla ma laqat il-karozza misjuqa minn {iordmaina, imma kif kien hekk wieqaf, intlaqat mill-karozza misjuqa mill-im]arrek, u bid-daqqa, baqa' die]el fil-karozza ta' quddiemu. Din il-ver\joni tal-[rajja ta' kif se]]et il-]abta jidher li hija maqbula mill-partijiet kollha;

Illi Triq Notabile, meta mqabbla ma' Vjal De Paule, hija triq ewlenija: kemm hu hekk, f'tarf Vjal de Paule dak inhar tal-]abta, kien hemm sinjal ta' waqfien g]at-traffiku li jkun]iere[minn fuq dik it-triq g]al fuq Triq Notabile. Ma jidhirx li, dak inhar tal-]abta, kienet bdiet tintu\a s-sistema ta' dwal (*traffic lights*) li hemm f'postha llum il-[urnata f'dak is-salib it-toroq[4];

Illi l-]sara li [arrbu t-tliet karozzi kienet imfissra fir-rapport tal-]abta b]ala]afifa, u tirri\ulta kif sejjer jing]ad: (a) dik misjuqa mill-assikurat |ammit kellha]sara fuq il-bagoll ta' wara u nqalg]alha l-*windscreen*; (b) dik misjuqa mill-im]arrek ~iantar kellha]sara fuq l-*indicator* ta' quddiem fuq in-na]a tal-lemin; filwaqt li (`) l-]asra fuq il-karozza misjuqa minn {iordmaina kienet fuq in-na]a tal-lemin fuq wara;

Illi <u>g]al dak li g]andu x'jaqsam ma' min g]andu jitqies]ati tal-]abta</u>, din il-Qorti hija tal-fehma li g]andu jitqies]ati wa]dien l-im]arrek. Huwa minnu li l-manuvra mag]mula minn {iordmaina kif imfissra minn |ammit, kienet wa]da li setg]et]olqot diffikulta' g]at-traffiku li kien qieg]ed jinsaq fi Triq Notabile, imma dan seta' japplika biss kieku kien |ammit li]abat mal-karozza ta' {iordmaina. Dan ma kienx il-ka\, g]aliex |ammit innifsu jg]id li lil {iordmaina kien rah minn bog]od bi\\ejjed biex seta' waqqaf u ma jibqax die]el

[4] Ara x-xhieda ta' P.S. 226 Bonanno tal-10.4.2002, f'pa[. 41 tal-pro`ess

[o fih. Mhux hekk biss, imma {iordmaina jg]id[5] li kien |ammit innifsu li g]amillu sinjal biex i]allih jaqsam il-korsija u j]allih g]addej. Mela, jekk |ammit kellu]in bi\\ejjed biex jieqaf u j]alli lil {iordmaina jaqsam u j\omm milli ja]bat mieg]u, il-manuvra ta' {iordmaina u l-periklu li setg]et]olqot, ixxejjen l-argument li jista' ju\a l-im]arrek ~iantar, ladarba dan kien qieg]ed isuq wara |ammit u b'hekk iktar 'il bog]od minn fejn se]]et il-]abta;

Illi, g]alhekk, hija l-fehma s]i]a tal-Qorti li l-im]arrek ~iantar kien qieg]ed jag]mel wa]da minn \ew[ ]wejje[: jew li kien qieg]ed isuq b'velo`ita' g]olja u qrib |ammit, jew kien qieg]ed isuq bla ma qies x'qieg]ed ji[ri quddiemu. Kull wa]da minn dawn i\-\ew[ `irkostanzi, mag]duda mal-fatt li hu laqat lil |ammit li kien quddiemu, tixhed traskura[ni fis-sewqan fi grad bi\\ejjed biex jitg]abba bil-]tija g]al dak li [ara. L-g]amil ta' {eraldu {iordmaina ma jistax jitqies b]ala l-kaw\a prossima li wasslet biex se]]et il-]abta;

Illi dan i[ib mieg]u r-rabta li l-im]arrek irid jag]mel tajjeb g]all-]sara m[arrba mis-sewwieqa l-o]rajn. F'din il-kaw\a, hija biss il-kumpannija attri`i li qeg]da titlob il-kundanna tal-im]arrek g]all-]las tad-danni m[arrbin mill-assikurat tag]ha, u li g]amlet tajjeb g]alihom billi]allsitlu l-ispejje\, u da]let fi\-\arbun tieg]u bil-me\\ tas-surroga[6];

Illi <u>g]al dak li jirigwarda l-]sara m[arrba mill-assikurat tal-kumpannija attri`i</u>, din tidher f'i\jed dettal mir-rapport ma]ru[ mis-*surveyor* Bor[ Bellanti ma]tur mill-kumpannija attri`i[7]. Fil-karozza misjuqa mill-assikurat |ammit kien hemm partijiet li kien je]ti[ilhom jinbidlu u partijiet o]rajn li setg]u jissewwew. L-istess *surveyor* qies li x-xog]ol kollu fuq il-karozza ta' |ammit kellu jie]u madwar g]oxrin (20) jum, bi stima li tisboq sewwa d-disa' mitt lira. Meta se]]et il-]abta, |ammit kien assikurat mal-kumpannija attri`i ta]t polza *comprehensive*;

---

[5] Xhieda tat-22.1.2002 f'pa[. 32 tal-pro`ess
[6] Dok "MA4", f'pa[. 17 tal-pro`ess
[7] Dok "MA3", f'pa[. 16 tal-pro`ess

Illi jirri\ulta li l-assikurat |ammit ing]ata]las ta' elfejn lira Maltin (Lm 2,000) u dan g]as-saldu ta' kul pretensjoni tieg]u, billi g]a\el li, minflok il-karozza tissewwa, jing]ata kemm kien il-valur tag]ha wara l-]abta. Jidher li l-karozza li kien qieg]ed isuq kien ilha madwar sitt (6) snin fuq it-triq, kienet f'kundizzjoni tajba qabel il-]abta u kienet g]amlet qrib g]oxrin elf (20,000) mil;

Illi meta wie]ed iqis il-]sara li s-*surveyor* sab li [arrbet il-karozza tal-assikurat |ammit (xahar wara l-]abta) u l-ispejje\ stmati (erba' xhur wara l-]abta) mill-kumpannija li tipprovdi l-*parts*[8], wie]ed ma jistax jg]id li l-ammont ta' kumpens mog]ti lill-assikurat g]as-saldu mill-kumpannija assikuratri`i tieg]u huwa barra minn postu. Il-]las twettaq f'Marzu tal-2000, ji[ifieri madwar sena u nofs wara li se]]et il-]abta;

Illi, min]abba wkoll li l-im]arrek baqa' kontuma`i, il-Qorti riedet tistudja sewwa d-dokumenti mressqin mill-kumpannija attri`i, biex tara li ma jkunx ittie]ed vanta[[mill-kontuma`ja u jidda]]lu talbiet barra minn posthom. L-e\ami mag]mul minn din il-Qorti jwassalha g]all-fehma li l-kumpannija attri`i ma g]amlet xejn minn dan, u li d-dokumentazzjoni kollha mressqa minnha g]andha mis-sewwa u [iet konfermata wkoll bil-[urament u wie]ed jista' joqg]od fuqha. Imqar mir-referenzi li jitni\\lu fuq g]add ta' dokumenti, dawn juru li huma kollha marbutin ma' xulxin u ng]ataw tifsira xierqa waqt is-smig] tal-kaw\a;

Illi l-Qorti trid i\\id tqis ukoll li g]alkemm it-talba g]all-]las tad-danni hija wa]da li titlob li ssir likwidazzjoni, madankollu rat li l-kumpannija attri`i ressqet talba ta' somma spe`ifika: talba li jidher li kienet g]amlet kontra l-im]arrek sa minn qabel ma fet]et din il-kaw\a kontrih, permezz ta' att [udizzjarju. Dan qieg]ed jing]ad g]aliex din il-Qorti temmen li tali kostatazzjoni tiswa]afna meta wie]ed ji[i biex iqis minn meta l-img]ax dovut g]andu jibda jg]addi. Hija wkoll il-

[8] Dok "MA5", f'pa[. 18 tal-pro`ess

fehma tag]ha li meta talba g]all-]las ta' danni hija mag]rufa jew fa`ilment determinabbli sa minn qabel jinbdew il-pro`eduri [udizzjarji li jkollhom jittie]du biex jintalab dak il-]las, l-img]ax g]andu jiddekorri minn dak inhar li ssir l-ewwel intima b'att [udizzajrju (jekk dan ikun sar) u mhux minn dak inhar li eventwalment ting]ata s-sentenza li tikkonferma dak l-ammont[9];

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi, fil-kontuma`ja tal-im]arrek:
Tilqa' l-ewwel talba tal-kumpannija attri`i u tiddikjara li l-im]arrek Johann ~iantar wa]du ja]ti g]all-]abta li se]]et fis-27 t'Ottubru, 1998, fi Triq Notabile, }'Attard, bejn il-karozza misjuqa minnu u dik misjuqa mill-assikurat tal-kumpannija attri`i, u li g]alhekk g]andu jag]mel tajjeb g]all-]sara m[arrba minn dan;

Tilqa' t-tieni talba u, filwaqt li tqis li l-kumpannija attri`i [iet surrogata fil-jeddijiet tal-assikurat tag]ha dwar l-imsemmija]abta, tillikwida d-danni m[arrbin mill-istess kumpannija fis-somma ta' elfejn u tlettax-il lira Maltija (Lm 2,013);

Tilqa' t-tielet talba attri`i u tikkundanna lill-im]arrek i]allasha s-somma ta' elfejn u tlettax-il lira Maltija (Lm 2,013), hekk likwidata b]ala danni; u

Tikkundanna lill-im]arrek i]allas ukoll l-ispejje\ kollha tal-kaw\a, flimkien mal-img]axijiet legali b'effett mit-23 t'Ottubru, 2000, sal-jum tal-]las effettiv.

Moqrija

[9] Ara Kumm. **15.1.1952** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Butti[ie[vs Said*** (Kollez. Vol: **XXXVI.iii.599**) u App. ~iv. **12.2.1980** fil-kaw\a fl-ismijiet ***May Boffa vs Stella Camilleri***

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.
20 ta’ {unju, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
20 ta’ {unju, 2002